

«Σε έναν ανθισμένο χωματόδρομο δίπλα από μια ήσυχη πάροδο...» – Παράθυρο

■ parathyro.politis.com.cy/features/poli-eksochi/890887/-se-enan-anthismeno-chomatodromo-dipla-apo-mia-isychi-parodo

ΠΟΛΙΤΗΣ
ΠΑΡΑΘΥΡΟ
ΛΟΞΕΣ ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

[ΧΡΙΣΤΟΘΕΑ ΙΑΚΩΒΟΥ](#)

Δημοσιεύθηκε 19.01.2025 10:22

Οι εξελίξεις γύρω από τη Λωρίδα της Γάζας τρέχουν και η κατάπαυση του πυρός λέγεται πως ήρθε... ένα αίτημα το οποίο διεκδίκησε και η κυπριακή συμμετοχή της Κύπρου στην 60ή Μπιενάλε Βενετίας. Με αφορμή, λοιπόν, τις εξελίξεις γύρω από τη συμφωνία που αναμένεται ότι εφαρμόζεται από σήμερα, το «Π» αναδεικνύει το έργο και το εγχείρημα που επιδίωξαν οι καλλιτέχνες.

Σήμερα, Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2025, τίθεται σε εφαρμογή [εάν δεν έχουν όλα ανατραπεί] η συμφωνία κατάπαυσης του πυρός στη Λωρίδα της Γάζας, όπως πρωτοανακοινώθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2025. Εμείς στο «Π» ανατρέχουμε σε έναν από τους πιο σημαντικούς θεσμούς

στον κόσμο της τέχνης, στην Μπιενάλε Βενετίας 2024. Εκεί, όπου, το περίπτερο του Ισραήλ, έστω κι αν του επέτρεψαν να συμμετάσχει, δεν άνοιξε ποτέ, όπως είχαμε αναφέρει και σε προηγούμενα δημοσιεύματα. Καθ' όλη τη διάρκεια, όμως, το κυπριακό περίπτερο ήταν μία από τις συμμετοχές που πρόσφεραν χώρο στη διεθνή ομάδα Art Not Genocide Alliance (ANGA) η οποία συστάθηκε ακριβώς για να σταματήσει τη συμμετοχή του Ισραήλ στην Μπιενάλε, σε μία προσπάθεια επίσης να δείξει ότι το θέμα της Γάζας έτυχε διαφορετικού χειρισμού από το Ουκρανικό. Τότε, το 2022, υπενθυμίζουμε ότι η ομάδα του ρωσικού περιπτέρου αποχώρησε από μόνη της, ωστόσο και η Μπιενάλε, εξέφρασε τη στήριξή της στους Ουκρανούς καλλιτέχνες και στον λαό της Ουκρανίας, δημοσιεύοντας δήλωση υπέρ της ειρήνης και της διεθνούς αλληλεγγύης. Σε αντίθεση με τη συμμετοχή του Ισραήλ, αφού την ώρα που βομβαρδιζόταν η Λωρίδα της Γάζας, ο Ιταλός υπουργός Πολιτισμού προέβη σε δηλώσεις υποστηρίζοντας το δικαίωμα του Ισραήλ να συμμετάσχει και να εκφραστεί μέσω της τέχνης, παρά τις εκκλήσεις για αποκλεισμό και το υπόμνημα με τις 12 και πλέον χιλιάδες υπογραφές [που αργότερα έφτασε πέραν τις 24 χιλιάδες υπογραφές]. Με αφορμή, λοιπόν, το θέμα της Γάζας, αναδεικνύουμε όσα κατάφερε η κυπριακή συμμετοχή, που ακόμη είναι επίκαιρη, μέσα από τις δράσεις αλλά και το γενικότερο εγχείρημα που εκπροσώπησε την Κύπρο στην 60ή Μπιενάλε Βενετίας.

Κυπριακή συμμετοχή

Αρχικά, να πούμε ότι η χώρα μας εκπροσωπήθηκε από το καλλιτεχνικό ντούο LLC [δηλαδή τους Πίτερ Εραμιάν και Emiddio Vasquez], την καλλιτεχνική κολεκτίβα Endrosia [η οποία απαρτίζεται από τον Αλέξανδρο Ξενοφώντος, τον Ανδρέα Ανδρονίκου, την Ντόρις Μαρί Δημητριάδου, την Ειρήνη Χένκιν, τη Μαρίνα Ασιώτη, τη Νίκη Χαραλάμπους και την Κυριακή Ραφαηλία Τσιρίδου] και τον Λιβανέζο Haig Aivazian. Η κυπριακή συμμετοχή, όμως, θα λέγαμε ότι και ως σύνθεση διέφερε από τις υπόλοιπες, αφού επρόκειτο για μία μεγάλη ομάδα η οποία λειτούργησε με έναν συλλογικό τρόπο όσον αφορά τις αποφάσεις για το σκεπτικό, τα έργα και την επιμέλειά τους στο χώρο του Associazione Culturale Spiazzi.

Το σκεπτικό

Αυτή η ομάδα, λοιπόν, παρουσίασε μία πρόταση η οποία φέρει τον τίτλο «Σε έναν ανθισμένο χωματόδρομο δίπλα από μια ήσυχη πάροδο...». Ένας τίτλος ο οποίος δημιουργεί σίγουρα εικόνες από κάποιο κυπριακό τοπίο, όμως, στην ουσία, αποτελεί την πρώτη πρόταση ενός δημοσιεύματος του Forbes, από το 2019 [On a wildflower-lined gravel track off a quiet thoroughfare...]. Εκείνο το ρεπορτάζ αναφερόταν στο νησί μας και στο γνωστό σε όλους ως «κατασκοπευτικό βαν», ενώ έκανε λόγο για το μαύρο βαν, του Ισραηλινού Ταλ Ντίλιαν, το οποίο είχε υπερσύγχρονα συστήματα παρακολουθήσεων και υποκλοπών, και κυκλοφορούσε στην Κύπρο, ιδιαίτερα στη Λάρνακα. Κάπως έτσι, με αφορμή αυτήν την ιδέα και τα εικονικά γραφεία που ίσως θυμίζουν μία άλλη πόλη και κατάσταση που αναπτύσσεται στο νησί μας, οι καλλιτέχνες-συμμετέχοντες εξέλιξαν αυτή την εμπειρία, παρακάμπτοντας, όπως αναφέρεται και στο δελτίο Τύπου, τον πειρασμό της δεισιδαιμονικής ερμηνείας της προέλευσης των φαντασμάτων για να εξετάσουν τις σημερινές κοινωνικο-τεχνικές μορφές του ghosting, ή αλλιώς της φασματοποίησης.

Forever Informed

Επινόησαν, λοιπόν, σύμφωνα με το σκεπτικό τους, μια ακατάληπτη εταιρεία-κέλυφος, ονόματι «Forever Informed» - όπου το μυθοπλαστικό και το πραγματικό συγχέονται, οι καλλιτέχνες υλοποιούν ποικίλα είδη «φαντασμάτων μέσα στη μηχανή», με την πρόσοψη της εταιρείας να εγγυάται ότι θα παρέχει «έξυπνες λύσεις σε αδύναμα σήματα».

Περί των έργων

Πώς όμως αυτή η εταιρεία-φάντασμα πήρε μορφή; Λίγο πριν την είσοδο της έκθεσης, στον εξωτερικό χώρο, συναντάμε μια οθόνη LED που προβάλλει αποσπάσματα από το ρεπορτάζ που αναφέραμε προηγουμένως [Forbes, 2019] με πλάνα που παραχωρήθηκαν χάρη στην «αποκλειστική πρόσβαση στον έμπορο κατασκοπευτικής τεχνολογίας και στο βαν του». Μία οθόνη που λειτουργεί ως δέλεαρ για να επισκεφθείς το εσωτερικό του κυπριακού περιπτέρου. Μάλιστα, οι καλλιτέχνες τη συγκεκριμένη οθόνη τη χαρακτηρίζουν ως έναν «σιωπηλό πωλητή» του οποίου το φως, όταν βραδιάσει, αντανακλά στην επιφάνεια του καναλιού, δίνοντας μία νέα εικόνα στο τοπίο. Στη συνέχεια, στον πρώτο χώρο εντοπίζουμε το «Tyre Track», ένα καλούπι ιχνών ελαστικών από σκυρόδεμα, κατασκευασμένο, σύμφωνα με το κόνσεπτ της κυπριακής συμμετοχής, από το προηγμένο βαν παρακολούθησης του πρακτορείου. Στους τοίχους του ίδιου χώρου, προβάλλονται και τα έργα «Red Polished (Glitch) Ware και Beacons and Pillars, όπως και μία πολύ ενδιαφέρουσα βίντεο-εγκατάσταση, με τίτλο «On the right to be forgotten: Wayback Machine to Sun City». Η τελευταία δημιουργεί ίσως, μία ιστορία, γύρω από την Κύπρο και την ευρύτερη περιοχή, η αισθητική της οποίας εντυπωσιάζει καθώς η καλαίσθητη αφήγηση, θέλει, μάλλον, να κριτικάρει τις διαδρομές της εξουσίας και της αντίληψης των γεωπολιτικών σχέσεων. Ο επόμενος χώρος οδηγεί στα γραφεία αυτής της εταιρείας. Μία αίθουσα υποδοχής η οποία φαίνεται να καταρρέει, όπως σημειώνουν, διαλύοντας μαζί και την αναχρονιστική της μυθοπλασία, καθώς ένα μήνυμα σε κώδικα Μορς αναβοσβήνει, διαμηνύοντας «Αύριον πρωίν εννά δεις». Στο μεταξύ, από ένα κομμένο καλώδιο που διαρρέει από την οροφή, διοχετεύονται, μέσω σωλήνων που τρυπώνουν στο περίπτερο από το κανάλι, οι κυματιστοί ήχοι του νερού και του ανέμου. Στο πάτωμα κάτω από το σημείο διαρροής, ένα αγριολούλουδο με τους σκορπισμένους του σπόρους απορροφούν τη λευκή λάμψη του τεχνητού φωτός. Στο ενδιάμεσο περάσματος που συνδέει το μπροστινό μέρος του περιπτέρου με το SOUNDR, βρίσκεται το Cross Frequency Spectrum, μια κάθετη ασάλινη δοκός που στηρίζει ένα ηχητικό σύστημα έξι καναλιών από κόρνες. Σύμφωνα με τους καλλιτέχνες εστιάζει σε διαφορετικές ηχογραφήσεις, για παράδειγμα σε τιπιρίσματα νυχτερίδων της Κύπρου, σε ηλεκτροφωνικά σφυρίγματα και τριζοβολίσματα από την ιονόσφαιρα κοντά σε στρατιωτικές κεραίες κ.ά. Ακολούθως, παρουσιάζεται ένα σκοτεινό δωμάτιο, το SOUNDR. Εκεί, προβάλλονται μερικές ακόμη εγκαταστάσεις σε συνδυασμό με βίντεο που δημιουργούν μία ακόμη ερμηνεία γύρω από το θέμα των φαντασμάτων.

Vigil Workspace

Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της δικής μας συμμετοχής, ωστόσο, για μένα, είναι το «Vigil Workspace». Ένα πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών και ερευνητών που, οι ίδιοι εξηγούν, ότι εξετάζει πώς μπορούμε να παραμείνουμε σε εγρήγορση απέναντι σε κοινωνικές και πολιτικές αδικίες. Μία από τις δράσεις τους, που ξεχωρίζει, η συνεργασία με το Border Violence Monitoring Network. Αναδεικνύοντας έτσι, τις τεχνολογίες επιτήρησης και τις επιπτώσεις τους στα σύνορα της Κύπρου, καθώς και τη χρήση αυτών των τεχνολογιών για την πρόληψη της

μετανάστευσης. Η ομάδα, δείχνει πως παίρνει ένα βήμα πέρα την εκπροσώπηση και δίνει νόημα στη συμμετοχή με τη φιλοξενία ερευνητών και οργανισμών. Ένας χώρος για έρευνα, σχετιζόμενος δε με τη θεματολογία που επέλεξαν να κινηθούν. Η αλήθεια είναι ότι, μέσα από αυτό τον χώρο, δόθηκε η ευκαιρία σε αρκετούς καλλιτέχνες να δώσουν και τη δική τους ερμηνεία, πράγμα που, κατά την άποψή μου, ενίσχυσε την παρουσία της κυπριακής συμμετοχής, έδειξε δυναμικότητα και το παρόν της Κύπρου σε όσα εξελίσσονται γύρω μας.

Όσον αφορά τη Λωρίδα της Γάζας δε, πρέπει να σημειώσουμε ότι το κυπριακό περίπτερο, πέραν των όσων γεωπολιτικών και κοινωνικών θεμάτων ασχολήθηκε, μίλησε και για τους Παλαιστινίους. Αρχικά, ήταν από την πρώτη στιγμή στο πλευρό της ANGA, είχε φυλλάδιά της στον χώρο, ενώ μία από τις τελευταίες τους συναντήσεις πραγματοποιήθηκε στον χώρο του κυπριακού περιπτέρου. Τέλος, για όσους αναζητούν περισσότερα, σίγουρα μπορούν να διαβάσουν για την ανάγκη των καλλιτεχνών μας να μιλήσουν για τους Παλαιστινίους και τη Γάζα μέσα από την έκδοση της κυπριακής συμμετοχής στην 60ή Μπιενάλε Βενετίας που κυκλοφορεί σε ορισμένα βιβλιοπωλεία στην Κύπρο. Εκεί, οι καλλιτέχνες μοιράζονται πολλά που τους απασχολούν ενώ χρησιμοποιούν τις γλώσσες που ως Κύπριοι είμαστε πιο συνηθισμένοι. Εννοώντας, ότι δίνουν χώρο στην κυπριακή, ελληνική αλλά και τουρκική διάλεκτο, καθώς και στην αγγλική γλώσσα.

Σε ένα τελευταίο σχόλιο, πιστεύω ότι αυτή η ομάδα νεαρών καλλιτεχνών έχει δώσει το δικό της στίγμα και καταγράφει τον δικό της χώρο στην ιστορία των συμμετοχών της Κύπρου στον Θεσμό της Μπιενάλε Βενετίας.